

Ärende: VN/4099/2024

Begäran om utlåtande: Arbetsgruppens betänkande om regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av upphandlingslagen, försörjningslagen och 6 b § i straffregisterlagen

Lausunnonantajan lausunto

Propositionens allmänna mål och mål

Vad anser ni om propositionens allmänna mål och syften? Uppnår propositionen regeringsprogrammets allmänna mål om besparingar och ökad konkurrens?

Vörå kommun anser att förslaget målsättningar är goda när det gäller att söka

kostnadsinbesparingar, öka konkurrensen och öppna marknader. Detta är målsättningar som är förenliga med kommunens målsättningar. De förändringar som föreslås kommer dock inte huvudsakligen att främja dessa målsättningar. Kommunerna bör lämnas tillräcklig behovsprövning för att själva verkställa upphandlingar och köp på ett ändamålsenligt sätt. Vörå kommuns erfarenheter har visat att t.ex. inom bokföringssektorn finns aspekter som t.o.m. kan öka kostnaderna vid en konkurrensutsättning. Trots att det finns många privata bokfäringsföretag är det väldigt få som skulle kunna utföra löneräkningstjänster för bildningssektorn. I detta fall är det mer kostnadseffektivt att kommunen utför tjänsten inom den egna organisationen eller som ett kommunalt samarbete i en anknuten enhet. Genom detta exempel framför kommunen också att effekterna av förslaget inte har utvärderats

tillräckligt ur särskilt små och medelstora kommuners synvinkel. Vill små och medelstora kommuner uppnå volymfördelar och kostnadseffektivitet är ett gemensamt bolag som en anknuten enhet nästan alltid det förmånligaste alternativet.

Beredning av upphandlingar

Syftet med de förslag som gäller beredningen av upphandlingar är att öka omsorgsfull beredning av upphandlingar, användningen av marknadskartläggningar samt konkurrensen vid offentlig upphandling. Målet är att få mer utbud och besparingar. I den lösning som föreslås i arbetsgruppens betänkande har man samtidigt strävat efter att säkerställa att den är ändamålsenlig med tanke på den praktiska upphandlingsverksamheten.

I förslaget ingår en målsättning att förbättra upphandlingarnas förberedelser och planering. I upphandlingslagens 65 § föreslås en ändring gällande marknadskartläggningar. Detta är en ändring

Vörå kommun understöder och kommunen har också använt kartläggningar som en del av upphandlingsprocessen. Vörå kommun motsätter sig dock ändringar av upphandlingslagen som ökar det administrativa arbetet. Sådana ändringar är förslaget om uppdelning av upphandlingar och kravet på motivering av varje enskild upphandlingsprocess. Förslagen utgår från att det finns en stor mängd privata aktörer som deltar i en upphandlingsprocess. Vörå kommuns erfarenhet är dock en annan, eftersom antalet anbudsgivare nästan alltid är litet. Förslagen skulle i denna situation enbart öka kostnaderna för upphandlingsprocessen utan motsvarande nytta i förmånligare upphandlingsavtal. Det bästa är att kommunen kan planera upphandlingsprocessen självständigt utan nya formella krav på upphandlingsprocessen. Också kommunalt samarbete i t.ex. upphandlingsringar i anknutna enheter bör bibehållas. Detta är en förutsättning för att uppnå volymfördelar.

- **Hur väl främjar förslaget till 65, 75, 124 och 125 § i upphandlingslagen användningen av marknadskartläggning och en omsorgsfull beredning av upphandlingen?**

-

- **Är de föreslagna medlen lämpliga för att uppnå dessa mål?**

-

Begränsning av användningen av anknutna enheter

Vad anser ni om det krav på minimiinhav av anknutna enheter som föreslås i propositionen? Anser ni att det är ändamålsenligt och genomförbart?

Vörå kommun ansluter sig till konkurrens- och konsumentverkets syn att ett införande av en mekanisk gräns för minimiägandet i en anknuten enhet inte är motiverad. En minimigräns för ägandet är inte ändamålsenlig och ej heller möjlig att genomföra enligt förslaget. Det är viktigt att man åtgärder sådana anknutna enheter där kravet om inflytande inte uppfylls, men förslagets mekaniska åtgärdsförslag är fel sorts verktyg. Analysen av nuläget i förslaget är också direkt felaktig. De flesta anknutna enheter har organiserats som ett kommunalt samarbete på landskapsnivå eller pendlingsområde. Ägandet baserar sig oftast på invånarantalet i regionen där staden i regionen automatiskt är största ägaren och oftast majoritetsägare med en över 50-procentig ägarandel. Situationen är typiskt för det interkommunala samarbetet, eftersom t.ex. samkommuner och samarbete inom ansvarskommuner organiserats på ett liknande sätt. Att enligt förslaget omöjliggöra ett aktiebolag (anknuten enhet) som samarbetsform mellan kommuner är oändamålsenligt och kommer att innebära stora ändringskostnader. Ändringskostnaderna är också större pga. förslagen kort övergångstid. Vörå kommun samarbetar genom aktiebolag (anknutna enheter) inom följande sektorer: näringslivsutveckling, turismutveckling, bokförings- och lönetjänster, avfallsservice, IT-service, upphandlingsverksamhet, städ- och kosthållstjänster. I alla utom ett fall är ägoandelen under 10 % då ägoandelen i bolag baserar sig på invånarantalet i regionen eller landskapet. Ändringskostnaderna skulle bli mycket stora för Vörå kommun. Det huvudsakliga alternativet för Vörå kommun är samtidigt att organisera dessa tjänster som egen verksamhet inom kommunens

organisation. Den föreslagna tidtabellen möjliggör i praktiken inget annat alternativ. En ändring skulle således inte öka köp från privata bolag som förslaget anför.

Vilka konsekvenser anser ni att det föreslagna minimikravet på anknutna enheters ägarandel har?

Vörå kommun skulle bli tvungen att utvärdera och planera om många typer av interkommunalt samarbete under en kort tidsperiod ifall förslaget godkänns. De största effekterna och kostnaderna skulle medföras av ändringar inom näringslivsutveckling, turismutveckling, avfallsservice och upphandlingsverksamhet. Kommunen skulle huvudsakligen ordna dessa som egen verksamhet. Kommunens skulle få nya kostnader genom bildande av nya organisationsenheter och rekrytering av ny personal.

- **Om ändringen av anknutna enheter genomförs på det föreslagna sättet, vilka åtgärder och kostnader föräns sannolikt av ändringen med tanke på de olika branscherna och allmänt i den organisation som ni företräder?**

-

- **Vilka åtgärder tänker er organisation vidta som ägare till en anknuten enhet till följd av bestämmelserna om minimigränsen för ägande? (fortsätter verksamheten på marknadsvillkor, upplöses bolaget, upplöses bolaget, vidtas andra åtgärder?)**

Vörå kommun skulle i huvudsak ordna verksamheten i de nuvarande anknutna enheterna som egen verksamhet inom kommunens organisation. Eventuellt skulle kommunen bilda nya dotterbolag. Nuvarande anknutna enheter skulle delas upp i nya bolag eller likvideras och avslutas helt och hållet. Detta skulle medföra ett mycket stort utredningsarbete och förhandlingar mellan kommunerna. Kostnaderna för ändringarna av nuvarande anknutna enheter skulle vara stor.

- **Vilka ekonomiska eller andra fördelar medför ändringen sannolikt?**

Vörå kommun anser att den mekaniska begränsningen av ägoandelen i anknutna enheter till 10 % inte skulle medföra kostnadsinbesparingar överhuvudtaget.

Anser ni att de föreslagna övergångsperioderna för anknutna enheter är tillräckliga? Hur mycket tid behövs det för ändringarna?

Den föreslagna korta övergångstiden skulle medföra att kommunens nuvarande, små planerings- och ledningsresurser skulle bindas till denna lagstiftningsändring. Den direkta effekten skulle vara att annat viktigt utvecklingsarbete skulle pausas på lång tid.

Kommunen arbetar just nu med digitalisering, ibruktagnin g av olika e-tjänster, IT-säkerhet, beredskap, digital lärtst ig i skolan, kommunikationsarbete, etc. och detta arbete skulle upphöra för en längre tidsperiod.

- **Vilka åtgärder som kräver en övergångsperiod föranleder skrivningen om anknutna enheter?**

-

I de avvikande åsikter som bifogats betänkandet har det föreslagits undantag från kravet på anknutna enheters ägarandelar. Bör det föreskrivas om undantag från kravet? Vilka undantag är ändamålsenliga?

-

Säkerhet och försörjningsberedskap

Motsvarar propositionen era behov i fråga om säkerhet och försörjningsberedskap? Är den föreslagna ändringen ett tillräckligt sätt att säkerställa att säkerheten förverkligas under upphandlingens livscykel med beaktande av ramvillkoren i EU:s upphandlingsdirektiv samt övriga bestämmelser om säkerhet och försörjningsberedskap?

-

Slopande av kravet på straffregisterutdrag

Syftet med förslaget om att slopa den obligatoriska användningen av straffregisterutdrag är att göra upphandlingsförfarandena smidigare och minska den administrativa bördan.

-

- **I vilken utsträckning påverkar ändringen den administrativa bördan för de upphandlande enheterna å ena sidan och anbudsgivarna å andra sidan och främjar dessa mål?**

-

Annonsering av upphandlingar

Vad anser ni om ändringarna i annonseringen om upphandlingar? Ökar de föreslagna ändringarna transparensen vid upphandling på ett ändamålsenligt sätt?

-

Övriga kommentarer

-

Finne Jan
Vöyrin kunta